

Сергієнко Ю.П., Жаров А.І., Пристінський О.В.
Національний університет державної податкової служби України

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ПРАВООХОРОНЦЯ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ КОНТИНЕНТАЛЬНО-ЄВРОПЕЙСЬКОЇ МОДЕЛІ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

В статті подано результати компетентнісної підготовки правоохоронця. Проаналізовані основні підходи наукових дослідників, теоретиків та практиків в умовах їх навчання в системі професійної освіти. Повне уявлення про фізичний розвиток курсантів можливо отримати, якщо проводити спостереження за самостійними заняттями. Дослідження спрямовані на вивчення різних існуючих способів розвитку якостей необхідних правоохоронцю для досягнення перемоги над озброєним супротивником. Також проаналізовані сучасні погляди науковців з проблеми використання компетентнісного підходу в рамках модернізації систем вищої педагогічної освіти.

Ключові слова: компетентнісний підхід, підготовленість правоохоронця, формування фізичної культури, фізична підготовка.

Сергиенко Ю.П., Жаров А.И., Пристинский О.В. «Компетентный подход к подготовленности правоохранителя в системе профессионального образования в условиях континентально-европейской модели полицейской организации». В статье рассматривается результат компетентной подготовки правозащитника. Проанализированы основные подходы научных исследований, теоретиков и практиков в условиях их обучения в системе профессионального образования. Большое представление про физическое развитие курсантов можно получить при наблюдении за самостоятельными занятиями, которые направлены на развитие физических качеств.

Ключевые слова: подход, подготовленность правозащитника, формирование физической культуры, физическая подготовка.

Serhienko J., Zharov A., Pristiniskii O. Competent hike to preparedness of policeman in the system of professional education in the conditions of the Continentally-European model of constabulary organization The article presents the results of competency-based training of the police. Analyzes the main approaches researchers, theorists and practitioners in terms of their learning in the vocational education system. Full idea of the physical development of cadets may be obtained if make observations for independent studies, which focus on the development of physical qualities. The research is aimed at studying various existing methods of development of qualities necessary for the policeman to achieve victory over armed enemy. Also analyzed modern views of scientists on the issue of competence approach in the framework of modernization of higher pedagogical education. Today, the challenges of the twenty-first century put before institution of higher education for the training of future specialists in General and the tax authorities and law enforcement officers in particular the new requirements to improve professional skills, physical, psychological readiness at any point in a regular, non-standard, extreme situations, during the service and off-duty time to perform the task. The introduction of competency-based training due to the processes of harmonization of the architecture of the European higher education system, changing the fundamental pedagogical principles, the richness of the conceptual content of a new term. Today we are talking not just about transferring knowledge, building skills in the educational process, but also on the development of professionally significant qualities of the future specialist, capacity for independent innovation. Good effect in this case give the Department the classes on the Tactics of the employee's tax police in typical and extreme situations, but at work which is carried out with the cadets of the scientific-pedagogical staff of the Department, if necessary supplemented by practicing a special section in varied according to the complexity of the simulated professors conditions.

Key words: competence-based approach, the preparedness of law enforcement, the formation of physical culture, physical training.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. З часів проголошення Україною Незалежності та створенням на її території самостійних вищих навчальних закладів (далі-ВНЗ) для підготовки правоохоронних державних органів по сьогоднішній день відбувається дискусія про зміст навчального процесу курсантів з дисципліни "спеціальна фізична підготовка". Основним об'єктом цієї дискусії є не тільки технічне утримання і наповнення навчального процесу, а й сучасні підходи до їх професійної діяльності. Тому зараз фахівцями в галузі фізичної підготовки і спорту поставлено чітке завдання з систематизації професійної підготовки, в першу чергу курсантів, та приведення її відповідно до сучасних вимог до підготовки співробітників правоохоронних органів. Одним з рішень цієї задачі, на наш погляд, є повернення до навчання курсантів таким традиційним і розвиненим у нас єдиноборством як боротьба самбо і рукопашний бій, що має крім спортивних і бойових, прикладні розділи. На сьогодні виклики ХХ століття ставлять перед ВНЗ з підготовки майбутніх фахівців, взагалі, і правоохоронців-податківців, зокрема, нові вимоги щодо підвищення показників професійної майстерності, фізичної, психологічної підготовленості у будь-який момент в штатних нестандартних екстремальних ситуаціях, під час служби в позаслужбовий час виконувати поставлені завдання.

Зв'язок теми з науковими планами, програмами. Наукове дослідження виконується згідно науково-дослідної теми кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки факультету податкової міліції Національного університету державної податкової служби України на 2014-2019 роки за темою «Формування спеціальних професійних якостей працівників правоохоронних органів», державний реєстраційний номер 0114U001841.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемою запровадження компетентнісного підходу в освіту, адаптації зарубіжного досвіду з реалізації цієї проблеми, визначенню ключових компетентностей особистості, які мають бути сформульованими у випускників ВНЗ, присвятили свої наукові пошуки такі вчені, та дослідники, як: В.І. Луговий, Н.М. Бібік,

І.Г. Єрмаков, О.В. Овчарук, О.І. Пометун, О.Я., Савченко, С.А. Калашнікова та інші.

Характеристику компетентнісного підходу знаходимо у дослідженнях російських учених, зокрема: М. Авдєєвої, В. Баліденко, В. Болошова, Е. Бондаревської, В. Введенського, Н. Вовнової, А. Войнова, А. Вербицького, Г. Дмитрієва, Д. Іванова, А. Петрова та інші. Як методологічна основа забезпечення цілей, змісту і якості вищої освіти компетентнісний підхід розглядається значною частиною зарубіжних дослідників, серед яких найбільш відомі: Д. Мак Клелланд, А. Мейхью, Дж. Равен, Дж. Боуден, С. Маслоу, М. Лейтер, Е. Шорт, Е. Тоффлер, Р. Уайт, А. Бермус, Р. Хайгерті, та інші. Професійна підготовленість правоохоронця ефективних дій тісно пов'язана з його особистісними характеристиками. Проблема їх впливу на ефективність діяльності в екстремальних умовах вивчалась: В.І. Андросюком, О.М. Бандуркою, І.Ю. Гореловим, Л.І. Казміренко, В.І. Лебедевим, М.Г. Логачовим, В.Н. Смирновим, О.В. Тімченком, та багатьма іншими вченими. Проте особливості професійної готовності до застосування силового впливу не сьогодні досліджено недостатньо, що вимагає розроблення та впровадження інноваційних ефективних програм і педагогічних форм і методів спеціальної фізичної підготовки (в тому числі психологічних прийомів) працівників-правоохоронців України до дій в екстремальних умовах.

Все більше науковців в області фізичного виховання і спорту звертають увагу на необхідність збагачення навчального процесу інноваційними засобами, розробляють нові методики навчання з залученням комп'ютерних технологій (Гаркуша С.В., Герасімов Є.Н., Козіна Ж.Л., Кудін А.П., Храмов В.В., та інші).

Мета роботи – проаналізувати наукові погляди з проблеми використання компетентнісного підходу до підготовки правоохоронця в умовах континентально-європейської моделі поліцейської організації.

Результати дослідження. Стратегічним завданням вищої школи є підготовка компетентного фахівця здатного ефективно діяти за межами навчальних ситуацій, вирішувати проблемні та типові завдання, що виникають у власній професійній діяльності. В умовах переходу до компетентнісної моделі підготовка майбутніх працівників-правоохоронних органів особливої актуальності набуває визначення технологій навчання у ВНЗ, що реалізують компетентнісний підхід. На відміну від традиційної освіти, орієнтованого на засвоєння знань, компетентнісного навчання спрямоване на придбання окрім знань, умінь, навичок, ще й досвіду практичної діяльності з метою формування у майбутніх правоохоронців професійні і соціально значущих компетентностей. Як відомо, педагогічні технології повинні бути спрямовані не тільки на засвоєння знань і умінь, що базуються на цих знаннях, але й на придбання майбутніми фахівцями досвіду професійної діяльності.

Автори згідні з дослідником О.Я. Коваленко, яка аналізує паці В.В. Краєвського а А.В. Хуторського, зазначає, що поняття «компетентність» та «компетенція» є відмінними, пояснюючи, що «компетенція» в перекладі з латини означає коло питань, щодо яких людина добре обізнана, пізнала їх і має досвід [1]. Знання, вміння та навички, котрі молодь набуває й виробляє, навчаючись у закладах освіти, безперечно, є важливими. Поряд із цим сьогодні актуальності набуває поняття «компетентності» майбутнього фахівця, що визначається багатьма чинниками, оскільки саме компетентності, на думку багатьох міжнародних експертів, є тими індикаторами, що дозволяють визначити готовність випускника до життя, його подальшого розвитку, а для курсанта-правоохоронця виконати професійні завдання.

Протягом останнього десятиліття розвинені країни Європи та світу, серед яких Австрія, Великобританія, Канада, Нова Зеландія, Німеччина, Франція, деякі країни Східної Європи та інші розпочали ґрунтовну дискусію, яка і досі триває на міжнародному рівні, навколо того, як дати людині належні знання, вміння та компетентність для забезпечення її гармонійної взаємодії з суспільством, що так швидко розвивається. Як зазначає Оварчук О.В., одним із шляхів оновлення змісту освіти й навчальних технологій, узгодження їх із сучасними потребами, інтеграції до світового освітнього простору є орієнтація навчальних програм на компетентнісний підхід та створення ефективних механізмів його запровадження [3]. Тому, визначення випускника, який володіє компетенціями, тобто тим, що він може робити, яким способом діяльності опанував, до чого він готовий, - називають компетентнісним підходом [4].

Компетентнісний підхід означає поступову переорієнтацію домінуючої освітньої парадигми з переважною трансляцією знань, формуванням навичок та створення умов для оволодіння комплексом компетенцій, що означають потенціал, здібності випускника до виживання і стійкої життєдіяльності в умовах сучасного багатофакторного соціально-політичного, ринково-економічного, інформаційного і комунікаційного належного простору [2, 5]. Необхідність вдосконалення механізму формування фізичної культури, як важливої складової професіоналізму, у правоохоронця в умовах професіоналізації до вимог континентально-європейської моделі поліцейської організації на кафедрі зумовлюється, насамперед, специфікою його праці, складеністю й суперечністю демократичних процесів у державі, а також реальним станом множинності проблем педагогічної теорії та практики.

Незважаючи на широке використання в роботі різноманітних методів та форм морального виховання, вони ще не заходять оптимального втілення в самій логіці розгортання цілеспрямованого педагогічного процесу. Однією з основних причин цього, на нашу думку, є відсутність обґрунтованих теоретичних і науково-методичних механізмів формування професійно-моральних якостей особистості майбутнього правоохоронця. Найбільш характерною рисою сучасної концепції фізичного виховання в системі освіти України є зміщення акценту в бік розвитку його гуманізуючих та культуро утворюючих функцій, співвідношення духовного і тілесного, фізичного і психічного у становленні особистості як творця і носія національної культури. В дійсний час в системі вищої освіти в Україні формується нова течія, основою якою є опора на особистісно орієнтовані педагогічні технології.

Як свідчить правоохоронні практика, професійна підготовка працівників правоохоронних структур об'єднує в інтерактивне ціле такі види підготовки, як теоретична, спеціальна, фізична та психологічна. В умовах реформування правоохоронної діяльності відбудовується побудова сучасної системи вищої освіти, оперативно-службова обстановка в державі потребує від вищої школи підготовки нового типу курсантів – майбутніх працівників правоохоронних органів, високої розумової та фізичної працездатності, міцного здоров'я, психологічної стійкості, всебічного розвитку рухових здібностей, високого рівня професійних та життєво-важливих вмінь та навичок, необхідних для виконання оперативно-службових завдань.

Реформа правоохоронної системи внутрішніх справ України, вже набуває реальних ознак. Головними вимогами до

кандидата нової патрульної служби, є вік від 21 до 35 років, повна загальна або вища освіта, водійські права, відсутність судимості, фізична підготовка, відмінне здоров'я та володіння українською мовою. Нова патрульна служба буде відповідати міжнародним стандартам та вимогам континентально-європейської моделі поліцейської організації. Сьогодні, мова йде не просто про передачу знань, формування вмінь в освітньому процесі, а й про розвиток професійно-значимих якостей необхідних для майбутнього спеціаліста, про його здібність до самостійної інноваційної праці. Тому, важливим та актуальним є формування професійних навичок самозахисту для фізичної та психологічної підготовки правоохоронця з урахуванням екстремальних факторів оперативної діяльності. Добрий ефект у даному випадку дають на кафедрі заняття з дисципліни «Тактика поведінки працівника податкової міліції в типових та екстремальних ситуаціях», які проводяться з курсантами науково-педагогічним складом кафедри, що при необхідності доповнюються відпрацюванням прийомів спеціального розділу в різноманітних за складністю модельованих викладачами умовах. На основі вивчення вітчизняного, зарубіжного досвіду, та практики викладачів кафедри завдяки здійсненню посиленних дій у стані емоціональної напруги у тренувальних, змагальних та модельованих умовах відбувається зміна емоційної реакції курсанта та екстремальну обстановку. Перевага такого методу психологічного загартування є можливість систематичного використання на заняттях завдяки якому знижується емоційна напруга, покращуються здатність аналізувати обставину, приймати рішення та управляти своїми діями в екстремальних ситуаціях. Науково-педагогічний склад кафедри при проектуванні професійно-психологічної компетентності майбутнього працівника податкової міліції прагнув виявити ключові психологічні характеристики професіонала, які дають змогу кваліфіковано діяти в умовах психологічного комфорту і дискомфорту. Тому, на думку наукових дослідників кафедри в моделюючому просторі професійної компетентності необхідно представити: 1) визначене інформаційне поле (теоретичні знання); 2) область практичних навичок та вмінь (практичний досвід); 3) перелік професійно-значимих рис особистості (особистісно-діяльнісні якості).

Таким чином, компетентнісний підхід до підготовленості правоохоронця в системі професійної освіти в умовах континентально-європейської моделі поліцейських організацій свідчить, що специфіка оперативно-службової та тактико-бойової діяльності правоохоронця вимагає не тільки високорозвинені професійні якості і компетентності самовдосконалення і саморозвитку, а і самовиховання та професійного самовдосконалення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волох Т.С. Развитие специально-правовой компетентности будущего учителя: автор.дос. на соискание научной степени канд. пед. наук: спец.13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Т. Волох. – Омск, 2006. –21 с.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та управлінські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О.В. Овчарук.-К.: К.І.С., 2004.-112 с.
3. Гаркуша С.В. Використання компетентнісного підходу в сучасній системі вищої освіти / Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка [Текст]. Вип.102 Т.ІІ / Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г.Шевченка; гол.ред. Носко М.О. – Чернігів; ЧНПУ, 2012. –с.338-343 (серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт).
4. Селявко Г. Компетентности и их класификация / Г.Селявко // Народное образование.-2004.-№4.-С.138-143.
5. Жаров А. І. Формування фізичної культури у правоохоронця в умовах професійної підготовки відповідно до стандартів континентально-європейської моделі поліцейської організації / А. І. Жаров // гол. Ред. Носко М.О. [Педагогічні науки, фізичне виховання та спорту]. – Чернігів: ЧДПУ, 2012. –с.426-429.
6. Антоненко С.А. Удосконалення професійно-прикладної підготовки оперативних працівників правоохоронних органів України / С.А. Антоненко, О.М. Лаврентьев, Ю.П. Сергієнко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту //Науковий журнал. – Харків, ХОВНОКУ-ХДАДМ, 2011. - №2. – 108-112.
7. Hans-Peter Thomas. Ambassador of boxing on five continents/ Hans- Peter Thomas // Jnternational. Amateur boxing association 50 years. – Druckhaus Mitte, Berlin, 1996. – P.118-123.
8. Ortiz M. La Defensa personal nolicial y Baguei/ Ortiz M. – FALMA, Granada, Espana, 1999. – 109-120.
9. Prysiashnyuk S.I. Infelunce of physical education means upon functional state of respiratory system of students with chronic lung disease/ S.I. Prysiashnyuk, O.O Primarow// Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical. Training and sports, - 2013/ - №9. S.75-78.
10. Platonov V.N. Teoria general del entrenamiento deportivo Olimpico/ V.N. Platonov. – Barcelona: Paidotribo, 2002. – 686p.
11. Martina Sprague. Strength and power for martial arts/ Martina Sprague. – Turtle press, 2005/ - 240p.
12. Stein G.J. Information Warfare/ G.J.Stein// Aipower Journal. – 1995. – №1/ - P.32-37.

Терещенко О. В., Шарапа В. Г.

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова
Національний університет ДПС України

АТЛЕТИЧНА ГІМНАСТИКА В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Сучасна атлетична гімнастика змінила уявлення щодо фізичних можливостей людини. Сила стала запорукою продуктивності праці, поліпшення розумової працездатності, міцного здоров'я, привабливої зовнішності. Девіз «У здоровому тілі – здоровий дух» набуває дієвого значення. Тому кожен студент має усвідомити: він просто зобов'язаний бути здоровим і сильним, щоб успішно виконувати глобальні завдання прискореного руху нашого суспільства до науково-технічного та соціального прогресу.

Ключові слова: студент, атлетизм, атлетична гімнастика, навантаження, сила, здоров'я.